

KINO

„Benhurizem“ in druge domače filmske šale

Ni jih malo tistih ljubiteljev filmskega platna, zlasti iz takojmenovane »starejše generacije« (tj. tiste generacije občanov, ki morajo v Viatorjevih zelenicah obvezno stati, ker je naša perspektivna mladina zasedla vse ključne položaje!), ki so si te dni že v drugo, nemara pa tudi v tretje ogledali sloviti ameriški zgodovinski spektakel Williama Wylerja **BEN HUR**. Prenekateri naš občan je odhajal iz dvorane kina Šiška z dolgim nosom. Opeharjen. Ogoljufan. Videl je namreč »pohabljenega« **BEN HURJA**, videl je film, ki so mu — kdo neki? — amputirali levo roko, pa desno nogo, kos pljuč, eno oko, uho in za nameček še pol glave. Govorim seveda le v simbolih: film so namreč njegovi uvozniki skrajšali za celih 30 minut, torej za dobre pol ure. Tokrat vam bomo tudi predstavili strogega cenzorja, ki se tako boji za naše slovenske napredne dušice: to je storil uvoznik filma, distributersko podjetje KINEMA iz Sarajeva. (Naslov: Trg Maršala Tita 23.) V nadnaslovu filma namreč piše, da je to zgodba o Jezusu Kristusu, po knjigi generala Lewa Wallaca. Naša verzija ima isti nadnaslov, je pa, kot rečeno, za dobre pol ure krajša in v njej ni niti besedice o Kristusu, kajti glavni je Charlton Heston, v filmu imenovan Ben Hur. In tako so naši sarajevski prijatelji iskreno poskrbeli, da se ljubi Slovenci ne bi pohujšali ob gledanju tistih biblijskih prizorov, ki jim pri nas niti otroci več ne verjamejo. Sploh pa: odkod distributerju, sarajevski KINEMI pravica, da kršijo mednarodne avtorske kodekse, saj ni samovoljno rezanje filma nič drugačno kot če bi denimo založnik nekega literarnega dela kar na svojo roko »cenzuriral« prevedeno knjigo in jo skrajšal za 50 ali 100 strani. Mimo tega pa nas ima KINEMA za precej naivne: boji se, da nas scena kakšnega križanja ne bi preveč pohujšala, pri vsem tem pa nam dopušča gledati najbolj neokusno filmsko brozgo, ki jo ob zelo demokratičnih kriterijih uvažajo mnoge jugoslovanske distribucije. In tako so obiskovalci kina ŠISKA bili rešeni pred večnim ognjem, volk je (navidezno) sit, koza pa (komaj še) cela!

OKREPLJENI GASILCI

(jk) V Vodica je gasilsko društvo dobilo v uporabo novo gasilsko 5000-litrsko cisterno z zmogljivostjo 800 litrov vode na minuto. Tovrstne cisterne izdeluje tovarna TAM. Vozilo je kupila samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom iz naše občine. S sklepom občine ga je dala občinski gasilski zvezi, ta pa GD Vodice, ker so Vodice požarni center in so že blizu letališča na Brnikih. Kombinirano vozilo, ki ga je GD Vodice imelo prej, pa je zveza dodelila GD Šentvid.

Kupljena gasilska cisterna je druga od treh, kolikor jih samoupravna interesna skupnost namerava kupiti.

Bridki spomini Marjana Medveščka

Prispevki za biografijo domovine...

1. novembra 1918 je kurir »Slovenskih narodnih straž« Marjan Medvešek v avli mariborskega magistrata predal dvoje pisem takrat še majorju Rudolfu Maistru. Dan se je prevesal v opoldne in na planem je zoprnokrila drobna sodra. Major Maister je nemudoma raztrgal ovojnice, še med branjem pisem potrpetljivo premočenega vitkega mladega sla po ramenu ter hkrati pobilsknil po svojem intendantu:

»Dajte fantu kaj toplega, plašča tudi nima...« Marjanu Medveščku je postalo pri srcu toplo, bilo mu je skoraj 16 let:

• »Sodni dan je bil takrat v Mariboru. Na železniško postajo so se stekali vojaški transporti vseh mogočih propadlih front. Vsesplošno zmedo in nemogočo gnečo so zapletali tudi visoki avstrijski oficirji, z naperjenimi revolverji so odločno žugali v preplašenega postajnega načelnika, takoj naj bi oskrbel lokomotivo, prosto progo, vagone... A kako naj bi, ni bilo,« se spominja Marjan Medvešek. V vseh mogočih jezikih zmedeno žlobudrajoči klobčič vojaštva, železničarjev in civilistov je prispel v zgodnjih jutranjih urah iz Borovlj tudi mladi Marjan. Poveljnika mesta je bilo hudirjevo težko najti:

• »Nihče ni natanko vedel, kje bi bil major. Nekdo mi je svetoval, naj pogledam na magistrat. Takoj ko sem ga videl, mi je bilo kristalno jasno, da je pravi poveljnik. Njegove oči so bliskale, jezil se je, krucifiksal, odločno dajal navodila. Čeden človek z velikimi, črnimi brki. Odločen, preudaren, skrben. Vse je slišal, videl, se takoj vpletel, organiziral. Kmalu ga je pokrajinska vlada povišala, postal je pravi general.«

• Marjan Medvešek se je tiste dni spopadel v Borovljah in Velikovcu s pripadniki avstrijskega Heimwehra, prenašal pošto od Podrožca do Lendave. Na mrzlih poteh se je največ posluževal svojih nog, pa tudi kolesa, voza, konjev in železnice. 22. novembra ga je general Maister zadržal v Mariboru. 23. dopoldne so »Slovenske narodne straže« začele uspešno razoroževati mariborski nemški Schutzwehr:

• »Nemogoče je na kratko povedati, kaj vse se je takrat dogajalo. V vsakem primeru pa so naše stotnije pod Maistrovim vodstvom uspele očuvati matični deželi Rateče, Mežico, Črno, Maribor, Ptuj, Radgono, Prekmurje... V ljudeh, posebno mladini, je gorelo nepopisno navdušenje. Propad Avstro-Ogrske je bilo slutiti že prej. Naše želje so bile zapisane že v Majski deklaraciji. Na vseh koncilih dežele so se ljudje pripravljali na Jugoslavijo. Veliko so prispevali tudi železničarji, nešteto

vagonov z orožjem, opremo, sanitetnimi potrebščinami se je znašlo na stranskih tirih in posebnih skladiščih. Vse to je bilo namenjeno »Slovenskim narodnim stražam«. Žal je v Ljubljani sedela deželna vlada neodločnih, senilnih avstrofilsko razpoloženih politikov. Neodločnih in boječih.«

• 26. oktobra 1918 je dijake ljubljanske Trgovske akademije med slovensko uro profesorja Čopa navduševal mlad avstrijski poročnik, brat Marjanovega sošolca:

• »Fantje, menda ne boste spali doma. Zdajle ustvarjamo Jugoslavijo, Majska deklaracija postaja resnica...«

Naslednjega dne se je Marjan Medvešek s sošolcem znašel pred šolo na Ledini, kjer je bila nastanjena Komanda »Slovenskih narodnih straž«. Glasno je rekel:

• »Nepravilno! Poveljstvo »Slovenskih narodnih straž«!

• »Kdo to pravi?« se je skozi okno nagnil strog narednik.

• »Jaz,« je rekel Marjan.

• »No, fantje,« se je prijazno nasmehnil podoficir: »Najprej boste prebarvali in popravili ta napis...«

Tako je Marjan Medvešek postal borec za severno mejo, borec generala Maistra.

• Marjan je kasneje služil redno vojsko v Dubrovniku, postal železničar-prometnik, služboval na direkciji železnic. 1936 je v bratovi trgovini srečal Peka, kakor so takrat imenovali Franca Rozmana:

• »No,« je dejal bodoči poveljnik slovenske partizanske vojske: »Boš tudi ti kaj prispeval Rdeči pomoči? To je za naše fante, ki gredo v špansko vojno. Imeti morajo za pot, za cigarete...«

• »Koliko,« je vprašal, pogledoval brata in računal, recimo, s 50 dinarji...

• »Kar povej mi,« se je smejal Rozman: »500 din je dal...«

• »Tako sem toliko prispeval tudi jaz,« pripoveduje in se smeje: To je bil tako rekoč moj prvi večji izdelek za družbenopolitično delo. Vsekakor pa sem od takrat dalje, bi dejal, zvezan s partijo.«

• Franc Rozman-Stane je bil zadnjič gost v hiši Medveškovih na Smrekarjevi 25 v Šiški januarja meseca 1942:

• »Pri nas je bival ilegalno dve noči in tri dni.«

• Oktobra 1941 so italijanski oblastniki v službeni kartoteki Marjana Medveščka odkrili večino italijanskega in nemškega jezika. Nemudoma je bil premeščen v obmejno Metliko, pravzaprav Bubenjevce, na železniško postajo na meji takojmenovane NDH in Italije:

• »Tam je bilo hudičevih priložnosti za sabotiranje. Uspešno smo zadrževali dolge vlakovne kompozicije, namesto olja v ojnice natesali peska, rešili ničkoliko hrvatskih Židov, rekvirirali cigarete, orožje, sanitetni material. Marsičesa od tega so bili deležni živodinski, žemajski in ribniški (Ribnik na Hrv.) partizanski odredi. Pogosto je moštvo transportov noč prebilo v napetosti pod vagoni. Krog in krog postaje je regljalo in grmelno... Vse to je lepo zapisano, podkrepljeno z dokazi ter pričami. Zapiske hrani Muzej ljudske revolucije v Ljubljani.«

• Osvoboditev je Marjan Medvešek dočkal v Ljubljani. Potem čas graditve. Nemirni delovni duh se je kmalu povezal z mladimi. Taborjenja, kolonije, društvo prijateljev mladine. Upokojitev, odlikovanja (številna), delo v društvu upokojencev, sekciji Maistrovih borcev...

(Nadaljevanje na naslednji strani)